

Zpráva ze stáže

Holandsko (Rotterdam), 2.–5. června 2025

Úvod

Stáž v Rotterdamu se uskutečnila ve dnech 2. až 5. června 2025 v rámci projektu Sítě vzájemného učení k tématu sexuality napříč službami (CZ.03.03.01/00/23_050/0003907), který je realizován organizací Freya s finanční podporou [Evropského sociálního fondu – Operačního programu Zaměstnanost](#). Projekt reaguje na potřebu systematického a citlivého přístupu k tématu sexuality, intimity a vztahů v pobytových zařízeních. Stáž byla zaměřena na téma sexuality lidí ve vyšším věku.

Cílem stáže bylo:

- **seznámit se s příklady dobré praxe** v oblasti podpory sexuality seniorů a seniorek,
- **navázat kontakty s nizozemskými organizacemi**, které se tématu věnují,
- **posílit kompetence účastnic** v práci se sexualitou.

Stáže se zúčastnily **4 zaměstnankyně Freya** (Lucie Šídová, Petra Hamerníková, Jolana Novotná, Kamila Šimková).

Úterý 3. června 2025

Úvodní schůzka na ředitelství Aafje

V Aafje se tématu sexuality systematicky věnují od roku 2023 (Výbor pro intimitu a sexualitu). Mají zřízené dvě specializované pozice: jednu se zdravotnickým základem (obdoba českého sexuologa*sexuoložky, může předepisovat medikaci) a druhou konzultantskou, určenou pro pracovníky se sociálním vzděláním. Jejich práce stojí na třech pilířích: expertním týmu pro komplexní případy, integraci tématu sexuality do standardních pečovatelských postupů a

kurzech na požádání pro ostatní personál. Konzultant*ka v organizaci vytváří interní pravidla, poskytuje podporu personálu a u lidí s demencí pomáhá interpretovat jejich chování. Byly zavedeny konkrétní změny podporující

důstojnost, jako je důsledné klepání na dveře a vyčkání na svolení ke vstupu. Personál je školen v otevřené komunikaci a aktivně se ptá na potřeby klientely v oblasti sexuality ještě před jejím nástupem do zařízení.

Při vzdělávání personálu využívá tým Aafje také holandský film [69: Love Sex Senior](#) z roku 2013. Ke shlédnutí s anglickými titulky [zde](#).

Organizace respektuje hodnoty a kulturní zázemí klientů*klientek.

Návštěva v zařízení Aafje, ukázka pomůcek

Byly nám představeny různé pomůcky: speciální dvojlužko, ke kterému lze přidat další lůžko; Somnox, „dýchající“ polštář simulující přítomnost druhé osoby; projektor Kwik, který promítá na strop obrazy se zvuky a umožňuje i diskrétní nabídku pornografického materiálu. V Nizozemsku je dostupné tzv. dementia-friendly porn, které má omezený počet obrázků a slov. Na vytváření se od začátku podílí sexuologové*sexuoložky. Dále jsme viděli Cuddle Armrest Set nahrazující objetí, senzorické objekty, zátěžové deky, hudebního medvěda Artura a sexuální hračky, které organizace pro klienta*klientku sama zakoupí. Zápisy z péče si mohou číst klienti*klientky i rodina (i na dálku), přičemž existuje možnost vytvořit uzamčenou část dokumentace přístupnou jen lékařům*lékařkám. U lidí s demencí si může klient*ka v raném stadiu zvolit „správce“ s přístupem k dokumentaci.

Proběhla diskuze o využívání služeb sexuální asistence a placených sexuálních a erotických služeb v Nizozemsku, rozdílných právních úpravách pro tuto oblast v ČR a NL. V Nizozemsku funguje organizace [FlegsZorg](#), která nabízí sexuální péči lidem se zdravotním postižením, starším lidem a chronicky nemocným.

Středa 4. června 2025

Schůzka v Aafje de Nieuwe Plantage

V Nizozemsku se změnil zákon, který nyní klade větší důraz na soukromí a svobodu pohybu, a to i pro lidi s demencí; celotělové overaly jsou vnímány jako restrikce. Zařízení se nezamykají, což podporuje psychickou pohodu (well-being)

klientely. Pokud si personál není jistý souhlasem klienta*klientky s nějakou aktivitou, sejde se interní etická komise (která má ale také externí členy*členky kvůli zajištění nestrannosti). Ta probere rizika a promluví se všemi zúčastněnými (pracovníky*pracovnicemi, rodinou, klientem*klientkou). Členy*členkami komise nesmí být osoby přímo zapojené v daném případě, aby nedošlo ke střetu zájmů. Etické konzultace vedou vyškolení lidé s kulturními kompetencemi, opírají se o hlavní hodnoty.

Návštěva Pieter van Foreest

Poradkyně navštěvuje klienta*klientku doma půl roku před nástupem do péče a komunikuje s ním i o sexualitě (např. přespávání partnera*partnerky). Organizace má 30 zařízení, která si vzájemně půjčují pomůcky, jako je např. „kufr lásky“ (reminiscenční kufr). Práce s ním probíhá ve skupinkách. Využívají jej také při práci s problematickým chováním.

Mají i hru přímo pro personál.

V „měsíci lásky“ (únoru) nabízejí klientele relaxační koupele s upravenou atmosférou a zvědomují u daného člověka propojení na sensualitu.

Spolupracují s externí konzultantkou, která školí personál i klientelu. Poskytují péči zaměřenou na klienta*klientku.

V organizaci se setkává je narážkami se sexuálním podtextem často. V organizaci je určený důvěrník*důvěrnice pro řešení sexualizovaného násilí, kterému se může personál svěřit. Na tyto situace není školen personál přímé péče, ale management.

Pro práci s personálem využívají také edukační hru.

Čtvrtek 5. června 2025

Závěrečná schůzka v Aafje de Nieuwe Plantage

Školení přímé péče se skládá z bloků (obvykle 1,5 hodiny), které si management vybírá podle potřeb personálu. Školení je praktické, využívá hry o hranicích (např. „**Grenzen & Risico's**“) a pracuje s osobní zkušeností personálu (např. otázkami: „Vadilo by vám u vás doma, kdyby někdo vešel bez zaklepání?“ Vadilo by vám, kdyby

vám někdo procházel šuplíky?). Nacvičuje se především zahájení rozhovoru o sexualitě a nacvičení si, jak lze rozhovor otevřít a vést.

Účastníci*účastnice dostali jednoduchý případ, který měli za úkol řešit s někým ve dvojici.

Měli dodržovat následující postup:

1. **Vytvoření můstku** k tématu (např. výzkumy u lidí v seniorském věku ukazují, že....)
2. **Zeptání se na svolení**, zda je možné téma otevřít. Druhý krok je považován za klíčový pro navození pocitu bezpečí a respektu. (Např. nevadilo by vám, kdybychom se o tomto tématu bavili?)
3. Položení samotné otázky. Otázku dostali na kartičce.

Např.: Některé výzkumy u lidí ve vyšším věku ukazují, že..., proto jsem se chtěl*a zeptat, zda to nemáte podobně. Nevadilo by vám se o tom pobavit? – poté položení konkrétní otázky.

Klíčová zjištění

- **Systematický a strukturovaný přístup:** Nizozemské organizace k tématu sexuality přistupují koncepčně, nikoli nahodile. Základem je model **tří pilířů** (expertní tým, integrace do péče, školení) a zavedení specializovaných rolí, jako je **konzultant pro sexualitu**, což ukazuje na vysokou prioritu tématu v rámci celé organizace.

- **Proaktivita a prevence:** Téma sexuality je otevíráno **ještě před nástupem klienta*klientky** do zařízení. Tento proaktivní přístup umožňuje lépe nastavit individuální podporu a předcházet krizovým situacím.
- **Důraz na práva a autonomii:** Praxe je silně ovlivněna legislativou podporující **svobodu a soukromí** klientely. Projevuje se to například v politice **neuzamčených oddělení** i v jednoduchých, ale zásadních projevech respektu, jako je klepání na dveře. Organizace jsou připraveny podstupovat určitou míru rizika ve prospěch kvality života (well-beingu) klientely.
- **Využívání konkrétních nástrojů a pomůcek:** Podpora není jen verbální, ale zahrnuje širokou škálu **hmatatelných pomůcek a technologií**, od speciálních lůžek přes senzorické polštáře až po projektory a „kufry lásky“.
- **Strukturované řešení etických dilemat:** Pro nejasné situace týkající se například souhlasu klientely existuje formalizovaný proces v podobě **etické komise**, která zajišťuje objektivní a citlivé posouzení.
- **Prakticky zaměřené vzdělávání a podpora personálu:** Školení se soustředí na nácvik konkrétních dovedností, jako je **zahájení rozhovoru s klientelou**.
- **Nizozemská legislativa v oblasti LGBT+ práv, sexuálních a erotických služeb a inkluze** se v praxi zařízení odráží v naprosto **samozřejmé integraci těchto témat do služeb** (oslavy měsíce hrdosti, využívání sexuálních služeb, multikulturní prostředí, kulturní kompetence).